

19.10.2025

Høringsinnspill i Prop. 1 S (2025-2026) Statsbudsjettet 2026 (kapitler fordelt til helse- og omsorgskomiteen)**Barneombudet anbefaler at komiteen:**

- sikre at midlene til skolehelsetjenesten og helsestasjon imøteser behovet i kommunene.
- styrker bevilgningene til tilbud om psykisk helsehjelp i kommunene og det spesialiserte psykiske helsevernet.
- ber regjeringen sette inn tiltak for å redusere ventetiden i barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP), og stiller krav til helseforetakene om å sikre rask og likeverdig tilgang til behandling.
- tildeler økte ressurser til tilsyn i barneboliger og avlastningsinstitusjoner.
- anmoder regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med forslag for å sikre økt kvalitet og rettsikkerhet i barneboliger og avlastningsinstitusjoner.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn

Barneombudet arbeider for å sikre barns rettigheter og interesser i all offentlig politikk og lovgivning. Grunnloven og FNs barnekonvensjon krever at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn for alle beslutninger, tiltak og prioriteringer som berører barn. Dette gjelder også for statsbudsjettet.

Mangel på ressurser i tjenester som helsestasjon, skolehelsetjenesten, psykisk helsehjelp og rusoppfølging fører til at barn ikke får hjelp tidlig nok. Økende press knyttet til demografi og økonomi i kommunene forsterker utfordringene og gjør det avgjørende at budsjettet og prioriteringer bygger på kunnskap om barns behov og at barnets beste blir vektlagt som et grunnleggende hensyn.

Derfor anbefaler vi helse- og omsorgskomiteen å bemerke seg FN barnekomité's anbefalinger om å¹:

- tildele tilstrekkelige ressurser, basert på en omfattende vurdering av barns behov, særlig barn i utsatte situasjoner.
- styrke budsjettprosessen gjennom tydelige tildelinger, indikatorer og sporingssystemer for å evaluere nytten og effektiviteten av tildelinger

¹ CRC/C/NOR/CO/7

Barneombudet oppfordrer Stortingets komiteer til å se barns oppvekst helhetlig i statsbudsjettet og prioritere forebyggende tiltak.

Sikre at helsestasjon- og skolehelsetjenesten styrkes

De første leveårene er avgjørende for barns utvikling og framtidige muligheter. Likevel får mange barn i sårbare situasjoner ikke hjelp tidlig nok. Regjeringen erkjenner i Opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) at forebygging og beskyttelse av de minste barna må styrkes, og peker spesielt på støtte rundt graviditet og de første leveårene².

Helsestasjonen har en unik rolle gjennom 14 faste konsultasjoner fra fødsel til skolestart³, men er mange steder presset på kapasitet og ressurser. Uten tilstrekkelig bemanning svekkes muligheten til å gi tidlig og god forebyggende hjelp.

Barneombudet hadde håpet at regjeringen ville øke de øremerkede tilskudd, herunder tilskudd til styrking og utvikling av helsestasjon- og skolehelsetjenesten i kapittel 760, post 61. Regjeringen foreslår å samle dagens ordning for helsestasjon- og skolehelsetjenesten i én ny tverrsektoriell ordning under Barne- og familiedepartementet. Barneombudet viser til at kommunene søkte om over 1 milliard kroner i 2025, mens kun 451 millioner ble utbetalt.⁴ Dette illustrerer at kommunenes behov er vesentlig større enn de bevilgede midlene.

Dette kunne bidratt til å sikre viktige forebyggende og helsefremmende tilbud–som er avgjørende i barnas første 1000 dager.

Øk bevilgningene til lavterskel psykisk helsehjelp og det spesialiserte psykiske helsevernet for barn og unge

Barneombudet er positive til at resultatmålene i *Opptrappingsplanen for psykisk helse* følges opp med konkrete tiltak. Innføringen av vurderingssamtale ved henvisning til psykisk helsevern for barn og unge er et viktig skritt i riktig retning.

Barneombudet mener likevel at innsatsen for barn og unges psykiske helse ikke er tilstrekkelig. Folkehelse rapporten⁵ viser at stadig flere barn får en psykisk lidelse, også i ung alder. Henvisningene til spesialisthelsetjenesten øker, alvorlighetsgraden blir høyere, problemene starter tidligere og ventetidene er fortsatt lange. Lange ventetider kan føre til alvorligere og mer komplekse tilstander.

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-36-s-20232024/id3018905/>

³ https://www.helsedirektoratet.no/forebygging-diagnose-og-behandling/organisering-og-tjenestetilbud/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten/bemanningsbehov-i-helsestasjon-0-5-ar?utm_source=chatgpt.com

⁴ <https://www.helsedirektoratet.no/tilskudd/styrking-og-utvikling-av-helsestasjons-og-skolehelsetjenesten>

⁵ Bang, L. m.fl. (2024). «Psykiske plager og lidelser hos barn og unge», Folkehelseinstituttet

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

FN barnekomité bemerker at det har vært en økning i rapporterte psykiske helseplager blant unge og selv om tiltak er iverksatt, er de bekymret for at ikke alle barn har reell og lik tilgang til gode psykisk helsetjenester. Komiteen ber Norge sette av flere og øremerkede ressurser for å sikre at alle barn får samme tilbud⁶. Komiteen understreker videre behovet for lik tilgang til psykisk helsehjelp for alle barn.

Styrke tilsyn og rettsikkerhet for barn i barneboliger og avlastningsinstitusjoner (Program 10.40 Sentral helseforvaltning)

Det er alvorlige mangler i kvaliteten og tilsynet med barneboliger og avlastningsinstitusjoner. FNs barnekomité har kritisert Norge for dette, og ber staten styrke tilsynet gjennom å sikre tilstrekkelige ressurser.⁷ Det eneste nasjonale tilsynet som har vært gjennomført de siste 15 år avdekket lovbrudd i 76 prosent av institusjonene. Barneombudets gjennomgang av tilsyn med barneboliger og avlastningsinstitusjoner i perioden 2017 - 2024.⁸ viser at bare om lag 1 prosent av disse institusjonene for barn kontrolleres årlig, og kun 10 prosent har hatt ett tilsyn i hele perioden. Dette betyr at de aller fleste barn aldri får omsorgstilbudet sitt kontrollert.⁹

Mangelen på nasjonal kontroll er ikke i tråd med barnekonvensjonens artikkel 25, som skal sikre barns rett til jevnlig vurdering av tilbudet. Barn som oppholder seg i institusjonene er en svært sårbar gruppe. Tilsyn er den sikkerhetsmekanismen vi har for å sikre at disse barna får trygg og god oppfølging, der grunnleggende behov for beskyttelse, omsorg og habilitering blir ivaretatt.

Barneombudet uttrykker stor støtte til at man viderefører det landsomfattende tilsynet med barnevernstjenestenes arbeid i 2026, og understreker betydningen av å opprettholde dette arbeidet for å sikre kvalitet og rettsikkerhet i tjenestene. Men mener samtidig at dette må sikres for alle barn i Norge som er plassert i institusjon.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Samfunnskontakt Simon Johnsen, e-post simon.johnsen@barneombudet.no , tlf: 97 46 26 15

⁶ CRC/C/NOR/CO/7 Punkt 28 b

⁷ CRC/C/NOR/CO/7, Punkt. 26 h og 27 g

⁸ Se også [brev til HOD med varsel om manglende tilsyn](#) og [generell bekymring \(med gjennomgang av de rettslige forpliktelsene etter barnekonvensjonen\)](#). (For å få et inntrykk av den ordinære tilsynsvirksomheten har vi sett bort i fra tilsyn gjennomført i forbindelse med Landsomfattende tilsyn 2022-2023. Tilsyn med tvang og makt ovenfor enkeltpersoner er heller ikke omfattet)